

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КОВАЛЬ Альбіна Сергіївна

УДК 336.763.3:336.71

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«Особливість функціонування системи фінансового моніторингу
в банках України»**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Альбіна КОВАЛЬ

Керівник роботи
СУС Леся Валеріївна
к.е.н., доцент

Житомир – 2025

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.пед.н., доц. Вітер Світлана Анатоліївна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № ____ від «____» грудня 202__ р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Альбіна Сергіївна КОВАЛЬ** захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«____» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Коваль. А. С. Особливість функціонування системи фінансового моніторингу в банках України - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена актуальним питанням функціонування та розвитку системи фінансового моніторингу в Україні. Проаналізовано сучасний стан законодавчого забезпечення фінансового моніторингу, а також визначено основні органи, що здійснюють контроль за фінансовими операціями. Визначено роль Державної служби фінансового моніторингу України у забезпеченні економічної безпеки держави. Розглянуто статистичні показники підозрілих транзакцій, тенденції їх змін та оцінено ефективність системи фінансового моніторингу показником кількості формованих досьє, яка відображає інтенсивність обробки інформації про підозрілі фінансові операції. Систематизовано основні напрями вдосконалення фінансового моніторингу відповідно до міжнародних стандартів. Окреслено перспективи подальшого розвитку системи фінансового моніторингу в контексті інтеграції України до глобального фінансового простору.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, економічна безпека, ДСФМ, фінансові операції, СПФМ.

SUMMARY

Koval A. S. Peculiarities of the Functioning of the Financial Monitoring System in Ukrainian Banks – Manuscript

A qualification paper submitted for the Bachelor's Degree in Specialty 072 – "Finance, Banking, and Insurance". – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

This qualification paper is dedicated to the urgent issues of functioning and development of the financial monitoring system in Ukraine. The current state of legislative support for financial monitoring is analyzed, and the main authorities responsible for overseeing financial operations are identified. The role of the State Financial Monitoring Service of Ukraine in ensuring the country's economic security is determined. Statistical indicators of suspicious transactions, trends in their dynamics, and the effectiveness of the financial monitoring system are examined through the indicator of the number of generated case files, which reflects the intensity of processing information on suspicious financial operations. The main directions for improving financial monitoring in accordance with international standards are systematized. Prospects for further development of the financial monitoring system in the context of Ukraine's integration into the global financial space are outlined.

Keywords: financial monitoring, economic security, SFMS, financial operations, reporting entities Res.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ	7
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	12
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ	13
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	19
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ	21
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	25
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Фінансовий моніторинг є ключовим елементом економічної безпеки держави, особливо в умовах інтеграції України до світового фінансового простору. Банківські установи, як суб'єкти первинного фінансового моніторингу, відіграють важливу роль у запобіганні легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. З огляду на сучасні виклики – посилення міжнародних стандартів (FATF) та загрозу кіберзлочинності – актуальним є дослідження ефективності функціонування системи фінансового моніторингу в українських банках та пошук напрямів її вдосконалення.

Аналіз попередніх досліджень. Особливість функціонування системи фінансового моніторингу в банківському секторі України знайшла відображення в наукових працях таких дослідників, як.: Глущенко О. [10], Гнаткович О., Овчиннікова Т., Смолінська С. [11], Горбань І., Скиба В. [12], Грабчук О., Супрунова І. [14], Дропа Я., Тесля С. [15], Жихор О., Решетняк О. [16], Кузьменко О., Бойко А., Яровенко Г. [22].

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування особливостей функціонування системи фінансового моніторингу в банках України.

Завдання дослідження є: ознайомлення з теоретичними основами фінансового моніторингу, зокрема розкрити його сутність, мету, функції, визначення складу Національної системи фінансового моніторингу України та процесу фінансового моніторингу через виділення етапів первинного моніторингу в контексті банківської діяльності; аналіз фінансових операцій, які підпадають під фінансовий моніторинг, зокрема дослідження тенденцій повідомлень про сумнівні фінансові операції від банків, небанківських установ, дослідження кількості СПФМ, структури фінансових операцій та кількості сформованих досьє; розробити рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування фінансового моніторингу в банках України, зокрема систематизувати основні загрози і перешкоди розвитку фінмоніторингу України, визначити ключові напрями підвищення рівня економічної безпеки держави

шляхом розвитку системи фінансового моніторингу, побудувати прогноз кількості повідомлень про підозрілі фінансові операції на середньостроковий період.

Об’єкт дослідження. Об’єктом виступають особливості функціонування системи фінансового моніторингу в банках. **Предметом дослідження** є сукупність теоретико-методичних та прикладних аспектів функціонування системи фінансового моніторингу в банках України.

Методи дослідження. Абстрактно-логічний метод був використаний при визначенні сутності фінансового моніторингу; метод порівняльного аналізу – при дослідженні фінансових операцій, що підлягають моніторингу, метод кореляційно-регресійного аналізу – для визначення впливу кількості фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу на обсяги матеріальних збитків держави в наслідок корупційних дій. Метод узагальнення застосовувався для систематизації отриманих даних і висновків, що дозволило зробити їх більш зрозумілими та зручними для подальшого аналізу.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. За результатами роботи було опубліковано наукову статтю в журналі категорії «Б» – Сус, Л., Коваль. А. Особливості первинного фінансового моніторингу в економічному просторі держави. *Економіка та суспільство*. 2025. (74).

Крім того опубліковано тези Коваль А. «Особливості кредитування юридичних осіб» в матеріалах конференції *Студентські наукові читання 2023*. Поліський національний університет. 2023.

Практичне значення отриманих результатів. Запропоновані шляхи удосконалення фінансового моніторингу можуть відігравати ключову роль у формуванні ефективної взаємодії Державної служби фінансового моніторингу та банківських установ. Визначено напрями ключових покращень в системі фінансового моніторингу України.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел (40 найменувань), 1 додаток, містить 3 таблиці та 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Проблема ефективного функціонування системи фінансового моніторингу, як цілісного об'єкту, є надзвичайно важливою та актуальною для України сьогодні. Її вирішення впливатиме на соціально-економічний розвиток країни, на реформування фінансової системи, а також на забезпечення належного рівня національної безпеки. Ефективний фінансовий моніторинг допоможе забезпечити прозорість у використанні державних коштів, підвищити контроль за фінансовими потоками та попереджати економічні злочини, такі як відмивання грошей чи фінансування тероризму. У свою чергу, це створить передумови для поліпшення інвестиційного клімату та стабільності фінансової системи, що є важливими чинниками для сталого економічного зростання та розвитку країни в цілому.

На законодавчому рівні визначення «фінансовий моніторинг» закріплено в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Згідно з цим законом, фінансовий моніторинг – це комплекс заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері протидії відмиванню коштів (AML), фінансуванню тероризму (CFT) та поширенню зброї масового знищення. На рівні кожної держави побудована національна система фінансового моніторингу (рис. 1.1). Згідно законодавства України структура системи фінансового моніторингу складається з державного та первинного рівнів [29,28].

Ефективна реалізація заходів у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, передбачає чітку організацію на рівні національної системи фінансового моніторингу. Вона поділяється на два основні складники – державний та первинний фінансовий моніторинг. Державний рівень забезпечується уповноваженими органами, що здійснюють регуляторну, наглядову та координаційну діяльність. Первинний моніторинг проводиться

безпосередньо суб'єктами господарювання, які мають справу з фінансовими операціями. На рис. 1.1. зображено структуру та основні елементи національної системи фінансового моніторингу в Україні, згідно з чинним законодавством.

Рис.1.1. Рівні національної системи фінансового моніторингу

Джерело: наведено за даними [38, с 84].

Отже, національна система фінансового моніторингу є багаторівневою та включає як державні інституції, так і суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

У межах реалізації вимог законодавства України та рекомендацій міжнародних організацій (зокрема, FATF), процес фінансового моніторингу в банках структурований у вигляді чітких етапів, кожен з яких має свою специфіку, механізми реалізації та регламентовані під етапи. Це дозволяє суб'єктам первинного фінансового моніторингу – передусім банківським установам – ефективно виявляти та попереджати фінансові зловживання.

У табл. 1.1 представлено ключові етапи фінансового моніторингу відповідно до законодавства України. Організація фінансового моніторингу в банківських установах України базується на поетапному підході, що охоплює всі

аспекти взаємодії з клієнтом – від первинної ідентифікації до можливого інформування державних органів про підозрілі операції. Така поетапність сприяє системному виявленню ризиків легалізації незаконних доходів, а також забезпеченню належного контролю за фінансовими потоками. Злагоджена реалізація кожного етапу у сукупності формує ефективну модель протидії фінансовим правопорушенням на рівні всієї банківської системи.

Таблиця 1.1

Етапи первинного фінансового моніторингу в Україні

№	Етапи	Під етапи	Опис
1	Ідентифікація та верифікація клієнта	1.1 Первинна ідентифікація особи 1.2 Верифікація документів та інформації	Установлення особи клієнта, бенефіціарного власника або представника шляхом отримання офіційних документів та перевірки їх достовірності за незалежними джерелами.
2	Вивчення фінансової діяльності	2.1 Аналіз мети відкриття рахунку або проведення операції 2.2 Оцінка ризиків співпраці	Встановлення намірів клієнта щодо співпраці та оцінка рівня ризику легалізації доходів або фінансування тероризму.
3	Моніторинг фінансових операцій	3.1 Поточний контроль фінансових транзакцій 2.2 Оцінка незвичних фінансових дій	Безперервне відстеження фінансових операцій клієнтів з метою виявлення операцій, що виходять за рамки звичайної поведінки.
4	Виявлення підозрілих операцій	4.1 Ідентифікація ознак підозрілих операцій 4.2 Прийняття рішення про підозру	Здійснення аналізу операцій відповідно до визначених критеріїв підозрілості та прийняття рішення про необхідність повідомлення контролюючого органу.
5	Замороження (блокування) активів	5.1 Ініціювання процедури блокування активів 5.2 Виконання вимог державних органів	Призупинення проведення операцій або блокування активів відповідно до національного законодавства та вимог компетентних органів.
6	Повідомлення до Держфінмоніторингу	6.1 Формування повідомлення про підозрілу операцію 6.2 Передача інформації до Держфінмоніторингу	Оформлення та передача інформації про підозрілі операції суб'єктами первинного фінансового моніторингу до державного органу.
7	Зберігання документів	7.1 Архівування даних про клієнтів і операції 7.2 Забезпечення доступності документів для перевірки	Систематичне зберігання документів, що підтверджують ідентифікацію клієнтів і проведення фінансових операцій, протягом встановленого законом строку (не менше 5 р.).

Джерело: складено на основі власних досліджень.

Механізм фінансового моніторингу в Україні організовується з урахуванням типу суб'єкта фінансового ринку та відповідного регулятора. Зокрема, банківський сектор перебуває під наглядом Національного банку України (НБУ), тоді як контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів здійснюють Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) і Нацкомфінпослуг. У межах національної системи фінансового моніторингу координацію інформування про підозрілі фінансові операції здійснює НБУ для банківських установ, а для інших суб'єктів – Кабінет Міністрів України. На міжнародному рівні система протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (AML/CFT) базується на Рекомендаціях FATF, а також враховує підходи Егмонтської та Вольфсберзької груп, Базельського комітету та організації MONEYVAL [30].

На практиці розрізняють дві основні моделі боротьби з відмиванням коштів злочинного походження: американську та європейську. Американська модель, що базується на досвіді США, є жорсткішою і вимагає від банків звітувати про всі фінансові операції, суми яких перевищують 10 тисяч доларів. У США існує близько 180 підстав, за якими особу можуть притягнути до відповідальності за відмивання грошей. Якщо під час розгляду справи доведено факт відмивання, але немає конкретної підстави, список підстав може бути розширений, щоб включити цей випадок [11].

Європейська модель, на основі досвіду Великобританії, є більш ліберальною. Банки зобов'язані повідомляти лише про сумнівні операції, а не про всі, що перевищують певний ліміт. На прикладі Німеччини, де діє західноєвропейська система, фінансово-кредитні установи повинні здійснювати ідентифікацію клієнта, якщо сума операції перевищує 15 тисяч євро, або якщо встановлюються довгострокові відносини. Ідентифікація також необхідна, якщо операція викликає підозру у відмиванні коштів, включаючи виявлення суб'єкта бенефіціара. Схематично системи фінансового моніторингу поділяються на спільні риси – наявність законодавчої бази та спеціального органу фінансової розвідки, і відмінні риси, зокрема моделі моніторингу та відповідальність за

AML/CFT-порушення. У різних країнах також варіюються механізми повідомлення: від автоматичної передачі даних про всі великі операції до фіксації лише підозрілих транзакцій або заборони значних готівкових платежів.

Національна система фінансового моніторингу України має змішаний характер, проте переважно ґрунтується на принципах американської моделі. Такий підхід був зумовлений тим, що за результатами оцінювання FATF та MONEYVAL у 2002 і 2003 роках Україна потрапила до так званого «чорного списку» країн із неефективною системою протидії відмиванню коштів, а у 2010 році — до «сірого списку». Для уникнення подібних ситуацій і підвищення рівня відповідності міжнародним стандартам, система фінансового моніторингу в Україні адаптується до жорсткіших американських підходів.

У складі Національної системи фінансового моніторингу України ключову роль виконує Державна служба фінансового моніторингу України. Координація діяльності ДСФМУ здійснюється Кабінетом Міністрів України на підставі Положення, затвердженого постановою КМУ від 29 липня 2015 р. № 537.

У контексті міжнародного співробітництва основні повноваження ДСФМУ охоплюють: укладання міжнародних договорів із компетентними органами інших держав з метою налагодження взаємодії у сфері AML/CFT; встановлення робочих контактів з іноземними установами, уповноваженими на обмін інформацією та досвідом у сфері протидії легалізації доходів, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення; участь у діяльності міжнародних організацій, зокрема FATF і MONEYVAL, що сприяє впровадженню актуальних міжнародних стандартів; ініціювання та організація спеціалізованих заходів — наукових конференцій, засідань, робочих груп і комітетів, спрямованих на вдосконалення національної системи фінансового моніторингу.

Організаційна діяльність ДСФМУ сприяють зміцненню фінансової безпеки країни, підвищенню рівня національної безпеки та покращенню соціально-економічної ситуації в Україні. Забезпечення міжнародного співробітництва у сфері фінансового моніторингу в Україні також покладено на

ряд інших державних органів, серед яких Міністерство юстиції України, Генеральна прокуратура, Служба безпеки України, Міністерство закордонних справ, Національне антикорупційне бюро. Кожен із цих органів виконує свою роль у боротьбі з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму (AML/CFT), сприяючи злагодженості та ефективності державної політики в цій важливій сфері. Таким чином, комплексний підхід до міжнародного співробітництва та активні дії ДСФМ є важливими елементами в забезпеченні фінансової стабільності та національної безпеки України.

Висновки до розділу 1

1. Встановлено, що національна система фінансового моніторингу є багаторівневою та включає як державні інституції, так і суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Така структура дозволяє здійснювати моніторинг фінансових операцій з високим рівнем точності, вчасно виявляти потенційні загрози та реагувати на них у межах своїх повноважень.

2. З'ясовано, що у складі Національної системи фінансового моніторингу України ключову роль виконує Державна служба фінансового моніторингу України (ДСФМУ), яка відповідає за забезпечення належного функціонування механізмів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

3. Визначено, що процес фінансового моніторингу в банках структурований у вигляді чітких етапів, кожен з яких має свою специфіку, механізми реалізації та регламентовані під етапи, а саме: ідентифікація та верифікація клієнта, вивчення фінансової діяльності, моніторинг фінансових операцій, виявлення підозрілих операцій, замороження (блокування) активів, повідомлення до Держфінмоніторингу, зберігання документів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Найактивнішу участь у здійсненні первинного фінансового моніторингу беруть депозитні корпорації, зокрема банківські установи. Їхнім ключовим обов'язком є проведення ідентифікації та верифікації клієнтів ще до початку ділових відносин та надання фінансових послуг чи виконання операцій. На суб'єкти первинного фінансового моніторингу покладено обов'язки фіксувати інформацію про фінансові операції, які мають високий рівень ризику, та передавати її до Державної служби фінансового моніторингу України (ДСФМУ). На практиці одне з основних завдань СПФМ – встановлення кінцевого бенефіціара, тобто особи, яка прямо або опосередковано здійснює контроль над діяльністю суб'єкта господарювання.

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу (СПФМ) вивчають діяльність клієнта, збираючи інформацію про всі аспекти його операцій, встановлюють зв'язки з іншими особами та аналізують структуру власності з метою ідентифікації кінцевого бенефіціарного власника. Для перевірки достовірності зібраних даних вони зіставляють їх з інформацією з альтернативних джерел — як офіційних, так і неофіційних. [15, с. 37-38].

Для оцінки ефективності діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ) доцільно проаналізувати динаміку та структуру повідомлень про фінансові операції, що надходили до Державної служби фінансового моніторингу України впродовж 2015–2024 років. Зокрема, важливо розмежувати активність банківських та небанківських установ у цьому процесі та визначити їхню частку в загальному обсязі повідомлень. Це дозволяє зробити висновки щодо ролі та активності різних учасників фінансового ринку у виявленні та запобіганні підозрілим фінансовим операціям.

Інформація, наведена в табл. 2.1, ілюструє кількісні показники повідомлень про фінансові операції, що надходили від банків та небанківських установ, а також відображає питому вагу банків у загальному обсязі таких повідомлень.

Таблиця 2.1

**Динаміка та структура отриманих повідомлень про фінансові операції
у розрізі СПФМ за 2015-2024 рр.**

Роки	Банки, тис. од.	Небанківські установи, тис. од.	Частка банків в загальній кількості повідомлень, %
2015	4312,64	44,48	99,0
2016	6260,73	59,05	99,1
2017	7940,80	72,70	99,1
2018	9871,61	98,18	99,0
2019	11327,04	110,33	99,0
2020	4675,43	50,11	98,9
2021	1638,48	21,39	98,7
2022	1174,04	5,35	99,5
2023	1423,31	6,28	99,6
2024	1736,20	14,74	99,2

Джерело: розраховано автором за даними ДСФМ України [18].

Зауважимо, що впродовж 10 останніх років структура повідомлень у розрізі СПФМ суттєво не змінювалася. Частка банківських повідомлень складала більше 99 %, виключенням стали лише 2020-2021 рр. Однією з причин вкрай низької частки повідомлень від небанківських фінансових установ (у межах 1,1–0,4 %) є обмежена наявність методичних рекомендацій щодо здійснення ними фінансового моніторингу, а також недосконалість механізмів контролю їхньої діяльності як у цілому, так і безпосередньо у сфері моніторингу. [15 с. 39].

Варто зазначити, що до 2020 р. спостерігалася стійка тенденція щодо збільшення кількості банківських повідомлень про операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Так, з 2015 по 2019 рр. їх кількість зросла в 2,6 разів і в 2019 р. становила 11327,04 тис. штук.

Така тенденція була обумовлена такими факторами, як:

- 1) збільшення кількості підозрілих фінансових операцій, здійснення яких має на меті легалізацію незаконних доходів, фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення;
- 2) розширення переліку фінансових операцій з ознаками обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу;
- 3) збільшення кількості суб'єктів первинного фінансового моніторингу [35, с. 4].

Прийняття нового закону та скорочення кількості критеріїв для операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, призвели до зниження кількості повідомлень від суб'єктів первинного фінансового моніторингу. У 2020 році Держфінмоніторинг України отримав 4,73 млн звернень — це майже у 2,4 рази менше порівняно з попереднім роком. В наступні роки цей показник продовжує зменшуватися, а в 2024 р. становить 1,74 млн штук.

Проведений аналіз за останніх 10 років дав змогу виявити кардинально різну структуру розподілу повідомлень до Держфінмоніторингу від небанківського сектору (рис. 2.1).

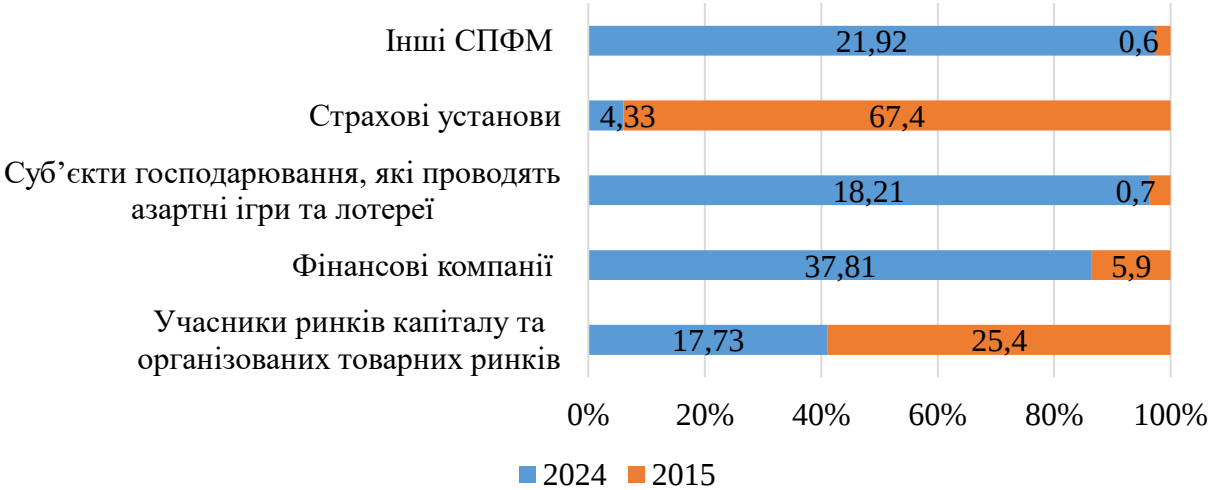

Рис. 2.1. Питома вага повідомлень Держфінмоніторингу від небанківського сектору за 2015 та 2024 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними ДСФМ України [18].

Питома вага фінансових операцій, які зареєстровані на облік ДСФМУ від учасників ринків капіталу та фінансових компаній у сукупному обсязі небанківських установ мають зростаючу динаміку з 17,73 % у 2015 р. до 25,4 % у 2024 р. та з 5,9 % до 37,81 % відповідно. При цьому частка повідомлень від страхових компаній знижується з 67,4 % у 2015 р. до 4,33 % у 2024 р. На нашу думку, це зумовлено розвитком ринку цінних паперів та зростанням кількості фінансових компаній при одночасному зменшенні чисельності страховиків у національній економіці.

За результатами діяльності СПФМ у 2024 р. структура розподілу повідомлень до Держфінмоніторингу від небанківського сектору зазнала значних змін (рис. 2.2).

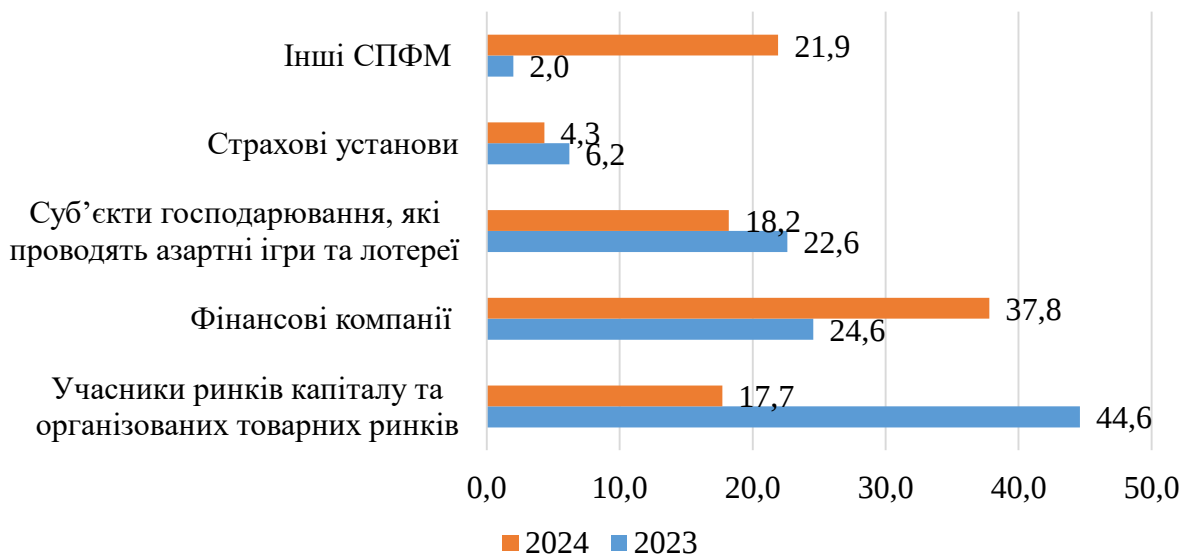

Рис. 2.2 Динаміка структури повідомлень Держфінмоніторингу від небанківського сектору за 2023 - 2024 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними ДСФМ України [18].

В цей період значно активізували свою роботу у сфері фінансового моніторингу такі СПФМ як, наприклад, ломбарди, нотаріуси, адвокати, рієлтори, ювеліри тощо, збільшивши свою частку в структурі повідомлень небанківських установ з 2,0 % у 2023 р. до 21,9 % у 2024 р. Фінансові компанії теж почали активніше ідентифікувати підозрілі операції та надсилати повідомлення до ДСФМУ, збільшивши свою частку з 24,6% у 2023р. до 37,8% у 2024 р. Це пояснюється посилення вимог та контролю з боку НБУ, Державної комісія з регулювання ринків фінансових послуг щодо ведення операцій з ознаками фінансового моніторингу.

Станом на початок 2025 р. кількість СПФМ на обліку в Держфінмоніторингу становила 11,065 тис., що на 380 установ менше ніж в попередньому році та в 2,2 рази менше ніж в 2015 р. Цей показник є найнижчий за останніх 10 років. На графіку (рис. 2.2) представлено динаміку кількості суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ) у період 2015–2024

років. Загалом цей період характеризується поступовим зменшенням кількості зареєстрованих СПФМ. Коливання показників зумовлені як змінами нормативного регулювання, так і активізацією контролюючих заходів з боку Національного банку України та Державної служби фінансового моніторингу. Показник щорічної зміни також демонструє нерівномірну тенденцію, зокрема, значне скорочення у 2021 році на 7,89 тис. од. свідчить про кардинальні зрушення у системі фінансового моніторингу.

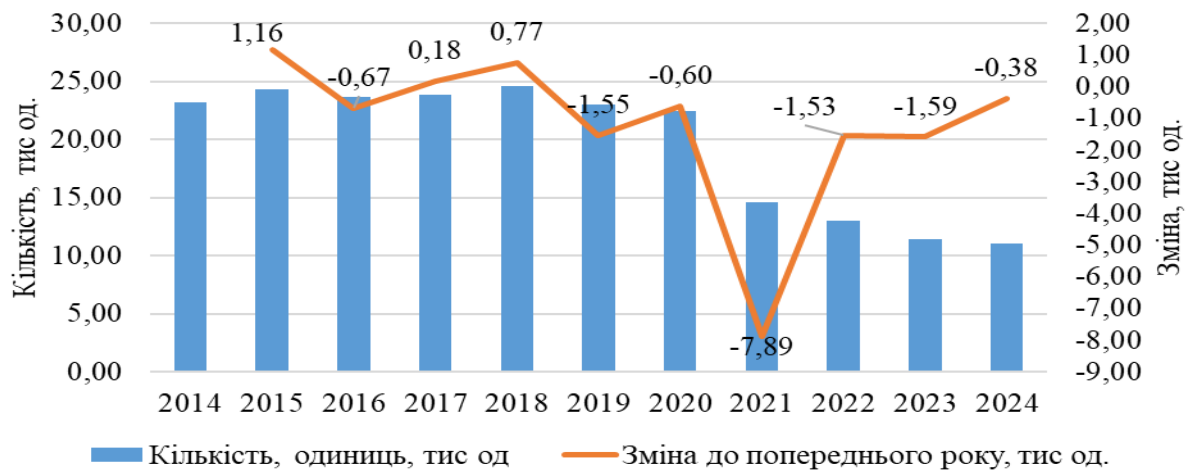

Рис. 2.3 Динаміка СПФМ за 2015-2024 рр., тис. одиниць

Джерело: розраховано автором за даними ДСФМ України [18].

Таким чином, у 2024 році кількість СПФМ продовжила знижуватись, хоча темпи скорочення сповільнились порівняно з попередніми роками. Загальне скорочення за десятиріччя становить понад 50%, що відображає як процеси консолідації та оптимізації небанківського сектору, так і підвищення вимог до діяльності у сфері фінансового моніторингу. Зростання активності окремих груп СПФМ – таких як ломбарди, нотаріуси, ріелтори та фінансові компанії – компенсується загальним зменшенням кількісного складу суб'єктів, що свідчить про посилення якісного підходу до виявлення та повідомлення про підозрілі фінансові операції. Таку тенденцію можна пояснити політикою оптимізації витрат, що веде до зменшення кількості структурних підрозділів установ, що здійснюють первинний фінансовий моніторинг. Хочеться щиро сподіватися, що зменшення кількості суб'єктів не вплине на якість та ефективність системи фінансового моніторингу України.

У контексті зменшення кількості СПФМ особливої уваги набуває аналіз видів фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу. Структура таких операцій за 2020–2024 роки, демонструє поступову трансформацію у підходах до моніторингу та обліку фінансових операцій, що були запроваджені після оновлення законодавства у сфері запобігання відмиванню доходів (зокрема з 28.04.2020). Аналіз структури фінансових операцій свідчить про зростання частки підозрілих фінансових операцій, які мають ознаки внутрішнього моніторингу. Після законодавчих змін у 2020 році спостерігається зменшення частки суто «порогових» операцій, що є результатом переходу до ризик-орієнтованого підходу у сфері фінансового моніторингу. Водночас зросла частка операцій, які надійшли на запит щодо відстеження, що свідчить про посилення взаємодії між суб'єктами моніторингу та Держфінмоніторингом. Така динаміка вказує на підвищення ефективності виявлення та контролю ризикованих транзакцій у фінансовому секторі.

Наступним важливим показником ефективності системи фінансового моніторингу є кількість сформованих досьє, яка відображає інтенсивність обробки інформації про підозрілі фінансові операції. Рис. 2.4 ілюструє динаміку формування досьє у 2020–2024 рр. Цей показник демонструє не лише активність Держфінмоніторингу, але й ефективність взаємодії з СПФМ щодо виявлення та документування фінансових ризиків.

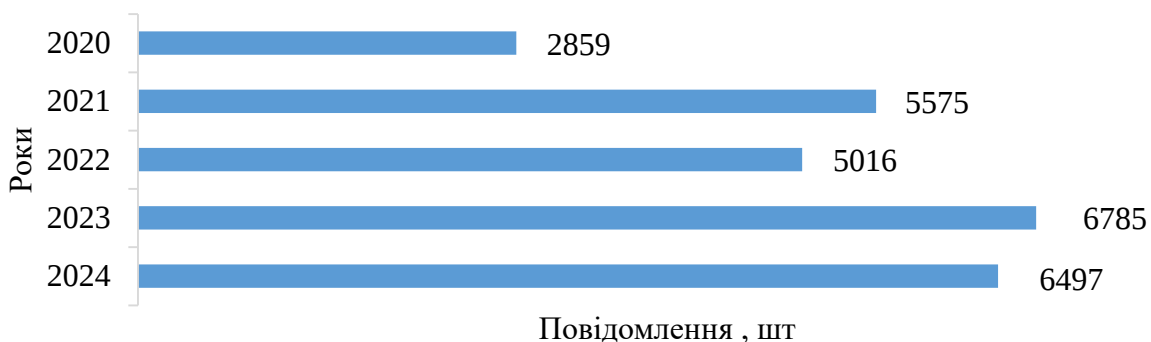

Рис.2.4. Динаміка формування досьє в 2020 - 2024 рр.

Джерело: розраховано автором за даними ДСФМ України [18].

Формування досьє супроводжується їх ретельним аналізом на наявність ознак, які можуть свідчити про причетність фінансової операції до легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансування тероризму, розповсюдження зброї масового знищення або інших правопорушень, передбачених Кримінальним кодексом України.

Держфінмоніторинг здійснює опрацювання фінансових операцій з використанням ризик-орієнтованого підходу, що відповідає міжнародним стандартам у сфері протидії легалізації кримінальних доходів та фінансуванню тероризму.

У 2024 році кількість сформованих досьє зменшилась на 288 одиниць, або приблизно на 4 % порівняно з 2023 р. Аналіз досьє проводиться із залученням додаткових відомостей, отриманих у відповідь на запити Держфінмоніторингу, а також з відкритих і спеціалізованих джерел. Зокрема, протягом 2024 р. до 63 банківських установ було направлено 16124 запити на отримання додаткової інформації. У результаті аналітичної діяльності Держфінмоніторинг у 2024 р. передав правоохоронним та розвідувальним органам 1053 інформаційні матеріали фінансової розвідки, з яких 572 – це узагальнені матеріали, а 481 – додаткові узагальнені матеріали.

Загалом, представлені дані свідчать про поступове вдосконалення механізмів фінансового моніторингу в Україні, зростання ефективності взаємодії між суб'єктами фінансового ринку та Держфінмоніторингом, а також про підвищення рівня прозорості фінансової системи держави.

Висновки до розділу 2

1. Доведено, що основна частина повідомлень про сумнівні фінансові операції надходить від банківських установ. За період 2015–2024 рр. їхня питома вага знаходилася у межах 97,2–99,6 %. Низький рівень надходження повідомлень від небанківських фінансових установ пояснюється браком методичних рекомендацій щодо здійснення фінансового моніторингу цими установами, а

також недоліками у механізмах контролю їхньої діяльності загалом і у сфері моніторингу зокрема.

2. Проаналізовано, що питома вага повідомлень до ДСФМ від учасників ринків капіталу та фінансових компаній у сукупному обсязі небанківських установ мають зростаючу динаміку з 14,80 % у 2014 р. до 44,62 % у 2024 р. та з 4,64% до 24,56 % відповідно. При цьому частка повідомлень від страхових компаній знижується з 79,68 % у 2014 р. до 6,21 % у 2024 р. Це зумовлено розвитком ринку цінних паперів та зростанням кількості фінансових компаній при одночасному зменшенні чисельності страховиків у національній економіці. Суттєво зросла і частка суб'єктів господарювання, які проводять азартні ігри та лотереї з 0,7 до 22,61 %. Це пояснюється посилення вимог та контролю до даного виду діяльності з боку контролюючих органів.

3. Встановлено, що станом на початок 2025 р. кількість СПФМ на обліку в Держфінмоніторингу становила 11,07 тис. установ, що на 3,3% менше ніж в попередньому році та в двічі менше ніж в 2014 р. Таку тенденцію можна пояснити політикою оптимізації витрат, яка веде до зменшення кількості структурних підрозділів установ, що здійснюють первинний фінансовий моніторинг.

4. Аналіз структури фінансових операцій показує, що у 2020 р. понад 95 % становили порогові транзакції, близько 4 % – підозрілі з ознаками внутрішнього фін моніторингу, решта – запити на моніторинг (менше 1 %), а вже у 2024 р. – порогові 75 %, внутрішні 20 %, запити 5 % , що свідчить про зростання складних та ризикових транзакцій, які потребують детальнішого аналізу з боку державного регулятора.

5. Розглянуто динаміку формувань досьє у 2020–2024 рока, яка вказує на активну роботу Держфінмоніторингу з обробки й систематизації отриманої інформації, у 2020 р. кількість досьє складала 2859, а в 2024 р. – 6497, що є ознакою посилення аналітичної складової у боротьбі з фінансовими злочинами.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Фінансовий моніторинг представляє собою комплекс економічних взаємозв'язків між різними суб'єктами господарювання та іншими структурами, які взаємодіють у контексті протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, а також фінансуванню терористичної діяльності. Зокрема, банки другого рівня співпрацюють як з клієнтами, так і з Національним банком і відповідними органами контролю, аби запобігти використанню їх у процесах відмивання незаконних коштів.

Система фінансового моніторингу функціонує як механізм постійного спостереження, аналізу, оцінювання та прогнозування економічних процесів, пов'язаних із рухом фінансів у сферах підвищеного ризику, зокрема тих, де йдеться про можливість відмивання злочинних доходів. Однак у цій сфері існує низка актуальних проблем.

Сьогодні міжнародна спільнота визнає, що явище відмивання грошей, здобутих злочинним шляхом, становить серйозну глобальну загрозу, яка підриває економічну стабільність, соціальний добробут та політичну безпеку держав. Це обумовлює необхідність впровадження скоординованих заходів на рівні окремих країн та міжнародних організацій. За таких умов реалізація ефективної системи фінансового моніторингу стає ключовим завданням державного управління.

Причини такої уваги зумовлені тим, що процес легалізації незаконних доходів негативно впливає на економічний розвиток, ускладнює інвестиційне середовище, сприяє ухиленню від податків, нецільовому використанню бюджетних коштів та виведенню грошових ресурсів з легального обігу. Саме прозорість фінансової системи і її захищеність від злочинного втручання визначають рівень довіри до банківської сфери, інвестиційну привабливість держави та загальну економічну безпеку. Тому будь-які недоліки в роботі

системи фінансового моніторингу напряду впливають на зниження економічної стабільності країни.

Основні недоліки та проблеми, пов'язані з функціонуванням фінансового моніторингу, наведено у Додатку А. Сучасна система фінансового моніторингу стикається з низкою взаємопов'язаних викликів: швидкий розвиток фінтех-інновацій і крипто валют випереджає існуючі регуляторні механізми, зростаюча складність транскордонних фінансових потоків ускладнює їх відстеження, а прагнення до прозорості часто конфліктує з необхідністю захисту персональних даних. Крім того, розбіжності в національному законодавстві створюють легкі «лазівки» для зловмисників, що прагнуть відмивати кошти чи фінансувати тероризм. Для подолання цих проблем потрібен постійний перегляд нормативних підходів із інтеграцією міжнародних стандартів, розвиток гнучких механізмів обміну інформацією та гармонізація правових вимог, що дозволить побудувати більш адаптивну, ефективну та захищену систему фінансового моніторингу.

В умовах численних загроз, що здатні негативно вплинути на систему фінансового моніторингу, варто виділити найсуттєвіші з них. Фінансове шахрайство супроводжує людську економічну діяльність з давніх часів, проте сьогодні воно набуло нових масштабів через інтенсифікацію глобалізаційних процесів, що породили складні форми незаконних фінансових операцій. Окрему небезпеку становить крипто валюта, яка через відсутність єдиного регуляторного центру ускладнює відстеження походження коштів і їх легітимного призначення. Крім прямих ризиків, існують також фактори, які можуть гальмувати або зовсім блокувати ефективне функціонування механізмів фінансового моніторингу, відсуваючи на другий план важливі заходи з протидії економічним зловживанням. Основні загрози і перешкоди у розвитку фінансового моніторингу України зображено на рис. 3.1.

Діаграма чітко демонструє, що на сучасну систему фінансового моніторингу одночасно тиснуть кілька потужних факторів: найвищі значення мають кіберзлочинність і поява нових методів шахрайства, поряд із стрімким

розвитком фінтех-технологій та ускладненням і глобалізацією фінансових ринків.

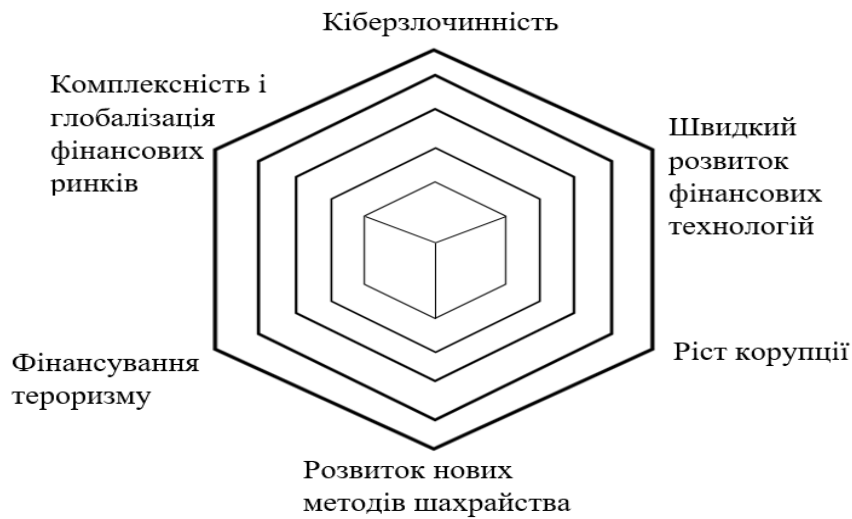

Рис. 3.1. Основні загрози і перешкоди розвитку фінансового моніторингу України

Джерело: складено автором на основі даних ,[7,13].

Значний рівень корупції й ризики фінансування тероризму лише підсилюють складність протидії, що свідчить про необхідність комплексного, гнучкого підходу до вдосконалення регуляторних механізмів та поглиблення міжнародної співпраці.

Однією з основних перешкод для ефективного фінансового моніторингу в Україні є недосконалість законодавчої бази. Часті суперечності між нормативними актами ускладнюють практичну реалізацію моніторингових заходів, спричиняючи неоднозначне тлумачення норм та відкриваючи можливості для зловживань. Подібні розбіжності виникають також на міжнародному рівні, що призводить до конфліктів між національними та світовими стандартами.

Крім того, фінансовий моніторинг стикається з зовнішніми й внутрішніми викликами: розвитком кіберзлочинності, глобалізацією, воєнною агресією, відтоком капіталу та фахівців. Війна порушила стабільність фінансової системи, а зростання витрат на оборону відбувається коштом інших секторів економіки.

У зв'язку з цим актуальним є пошук ефективних шляхів удосконалення системи фінансового моніторингу.

У відповідь на численні виклики та загрози, що постають перед системою фінансового моніторингу України – зокрема, законодавчі розбіжності, зовнішня агресія, кіберзлочинність та глобальні фінансові ризики – виникає необхідність комплексного посилення економічної безпеки держави. У цьому контексті важливо визначити ключові напрями розвитку фінансового моніторингу, здатні забезпечити ефективне виявлення та попередження фінансових правопорушень. Додаток Б окреслює основні стратегічні напрями, що сприятимуть підвищенню рівня економічної безпеки шляхом вдосконалення фінансового моніторингу.

Таким чином, підвищення ефективності фінансового моніторингу потребує скоординованих дій у кількох ключових сферах: від оновлення нормативно-правової бази та міжнародної співпраці до підвищення професійного рівня фахівців, забезпечення прозорості та відповідності міжнародним стандартам. Реалізація цих напрямів сприятиме не лише зменшенню ризиків фінансових злочинів, а й зміцненню стійкості економіки України в умовах сучасних викликів.

У межах дослідження фінансового моніторингу як ключового інструменту забезпечення економічної безпеки України, важливим є не лише аналіз нормативно-правових та інституційних аспектів, а й оцінка динаміки фактичних показників. Зокрема, статистика повідомлень про підозрілі фінансові операції, оброблених Держфінмоніторингом у період 2020–2024 рр., є важливим індикатором активності системи протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Побудований прогноз до 2027 року дозволяє оцінити потенційні тенденції в роботі системи фін моніторингу та сформулювати обґрунтовані припущення щодо її подальшої ефективності та загроз. (рис.3.2)

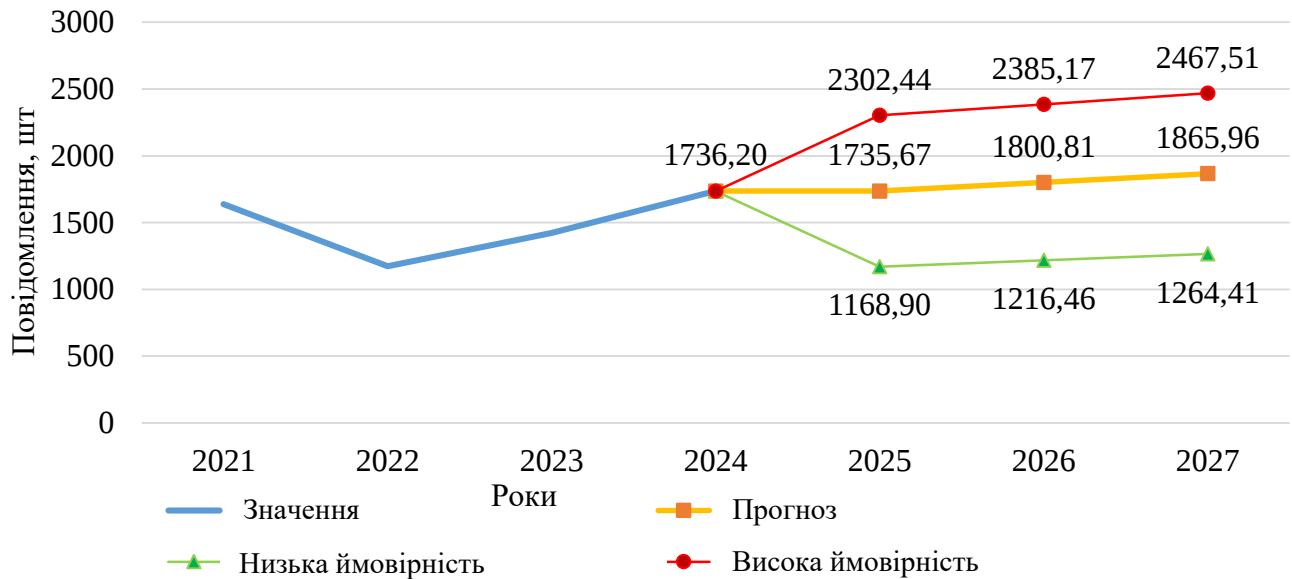

Рис.3.2. Прогноз повідомлень про підозрілі фінансові операції з 2020-2027р.

Джерело: складено автором за даними [18].

На рис. 3.2 подано фактичну та прогнозовану кількість повідомлень про підозрілі фінансові операції в Україні за 2020–2027 роки. Після спаду у 2022 році (до ~1200 повідомлень), у 2024 році показник зріс до 1736,2. Базовий прогноз на 2027 рік становить 1865,96 повідомлень. За песимістичним сценарієм – 2467,51, а за оптимістичним – 1264,41.

Такі прогнози зумовлені як внутрішніми ризиками (війна, корупція, тіньова економіка), так і активізацією контролю з боку Держфінмоніторингу, впровадженням ризик-орієнтованого підходу та цифрових рішень. Зростання кількості повідомлень може свідчити як про ефективність виявлення порушень, так і про посилення загроз економічній безпеці. Зниження – про стабілізацію ситуації або про недоліки в системі моніторингу. Отже, прогнозована динаміка підкреслює потребу в постійному вдосконаленні механізмів фінансового моніторингу.

Висновки до розділу 3

1. З'ясовано, що система фінансового моніторингу в Україні стикається з викликами, серед яких провідними є технологічні зміни, складність фінансових систем, недостатня прозорість, правові прогалини та конфлікт між

конфіденційністю й ефективністю контролю. Ці фактори ускладнюють виявлення підозрілих операцій, але водночас вимагають постійного вдосконалення інструментів моніторингу та міжнародної взаємодії.

2. Запропоновано ключові напрями підвищення рівня економічної безпеки держави шляхом розвитку системи фінансового моніторингу. Зокрема, вдосконалення нормативно-правової бази, що дозволяє адаптуватися до сучасних викликів у сфері фінансів, розширення міжнародного співробітництва через обмін даними, спільні ініціативи та гармонізацію регулювання сприяє ефективнішій протидії транснаціональній злочинності.

3. Побудовано прогноз кількості повідомлень про підозрілі фінансові операції на середньостроковий період до 2027 р. Сформовано три сценарії розвитку подій. За базовим сценарієм очікується поступове зростання кількості повідомлень – від 1736 у 2024 році до 1865 у 2027 році. У сценарії з високою ймовірністю темпи зростання становитимуть до 2467,5 повідомлень, а у разі низької ймовірності спостерігається значно менше зростання кількості підозрілих операцій.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що фінансовий моніторинг є важливим елементом національної безпеки України та складовою частиною системи протидії фінансовим правопорушенням. Його основною метою є запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, а також фінансуванню тероризму. Структура фінансового моніторингу в Україні охоплює два рівні – державний і первинний, кожен з яких виконує окремі функції в межах єдиної системи.

2. З'ясовано, що ключову роль у системі фінансового моніторингу України відіграє Державна служба фінансового моніторингу України (ДСФМУ), яка виконує функції фінансової розвідки. Її діяльність координується Кабінетом Міністрів України, вона активно взаємодіє з такими організаціями, як FATF, MONEYVAL та Egmont Group.

3. Проаналізовано, що основна частка повідомлень про підозрілі фінансові операції стабільно надходила від банківських установ, частка яких упродовж 2015–2024 років коливалася в межах 98,7–99,6 %. Така домінантна роль банків зумовлена високим рівнем інституційного розвитку та жорсткішими вимогами з боку регулятора.

4. Доведено, що частка небанківських установ залишається незначною через недосконалість методичної бази та слабкий контроль у цій сфері. Також структура повідомлень від небанківського сектору зазнала трансформації: зокрема, у 2024 році питома вага фінансових компаній зросла до 37,8 %, ломбардів, нотаріусів і ріелторів – до 21,9 %, у той час як частка страхових компаній зменшилася з 67,4 % у 2015 р. до 4,33 % у 2024 р. Це свідчить про перерозподіл активності серед СПФМ на користь нових динамічних учасників ринку.

5. Визначено, що кількість зареєстрованих СПФМ станом на початок 2025 року склала 11,07 тис. одиниць, що є найнижчим показником за останнє десятиріччя. З 2015 року цей показник скоротився більш ніж удвічі. Таку

динаміку зумовлює консолідація фінансового ринку, оптимізація витрат та зростання вимог до процедур фінансового моніторингу.

6. Виявлено тенденцію до зростання частки підозрілих фінансових операцій у загальній структурі моніторингу. Аналіз структури фінансових операцій показує, що у 2020 р. понад 95 % становили порогові транзакції, близько 4 % – підозрілі з ознаками внутрішнього фін моніторингу, решта – запити на моніторинг (менше 1 %), а вже у 2024 р. – порогові 75 %, внутрішні 20 %, запити 5 % , що свідчить про зростання складних та ризикових транзакцій, які потребують детальнішого аналізу з боку державного регулятора.

7. Розглянуто динаміку формувань досьє у 2020–2024 рока, яка вказує на активну роботу Держфінмоніторингу з обробки й систематизації отриманої інформації, у 2020 р. кількість досьє складала 2859, а в 2024 р. – 6497, що є ознакою посилення аналітичної складової у боротьбі з фінансовими злочинами.

8. Обґрунтовано доцільність стратегічного оновлення фінансового моніторингу в Україні через реалізацію таких напрямів: оновлення законодавства, розвиток міжнародного обміну інформацією, посилення професійної підготовки фахівців та забезпечення прозорості корпоративних структур.

9. Проведено прогнозування динаміки повідомлень про підозрілі фінансові операції на період до 2027 року. Згідно з базовим прогнозом, кількість повідомлень зросте з 1736,2 тис. у 2024 році до 1865,96 тис. у 2027 році.

10. Узагальнено, що національна система фінансового моніторингу України потребує подальшої адаптації до сучасних викликів. Запропоновано посилити функціональну взаємодію між ДСФМУ та СПФМ, розширити можливості аналітичної обробки даних через інтеграцію сучасних цифрових інструментів та створити централізовану платформу обміну інформацією між регуляторами, банками й міжнародними партнерами. Це дозволить підвищити точність виявлення підозрілих операцій і сприятиме зміцненню економічної безпеки держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов Ф.В. Цільова та етична неефективність формальних правил як чинник поширення маніпулювання суспільними настроями та уповільнення інституційних реформ. *Бізнес Інформ*. 2021. № 6. С. 6–12.
2. Бойко А., Доценко Т., Кузьменко О., Яровенко Г. Сценарії реформування національної системи фінансового моніторингу. *Економіка і держава*. 2020. Вип. № 1. С. 9-15. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.1.9>.
3. Веклич В.О. Публічна політика щодо запобігання та боротьби з корупцією в Україні: визначення. *Міжнародний науковий журнал “Інтернаука”*. Серія: “Юридичні науки”. 2017. № 4. С. 7–11.
4. Височанський М.Р. Механізми державного регулювання сфери економічної безпеки України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. – Київ : МАУП, 2021. – 23 с.
5. Вовчак О., Канцір В., Канцір І. Фінансовий моніторинг як економіко-правовий метод протидії тероризму. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. № 2(29). С. 339-347.
6. Волюйко О., Дручек О. Поняття правоохоронної діяльності та правоохоронних органів у світлі концепції національної безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 95–100.
7. Гейц О.О. Публічно-правовий механізм протидії корупції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук (д-ра філософії) : 12.00.07. – Дніпро : МВС України, Дніпропетр. нац. ун-т внутр. справ, 2019. – 305 с.
8. Гетманець О. Фінансова безпека як об’єкт правового регулювання. *Фінансове право*. 2020. № 3. С. 218–223.
9. Глушко А. Д., Логвиненко Л. С. Роль фінансової системи України у забезпеченні національної безпеки. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.*, 23 листоп. 2023 р. Полтава: Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. С. 47–48.

- 10.Глущенко О.О. Антилегалізаційний фінансовий моніторинг: ризикорієнтований підхід : монографія. Київ : УБС НБУ, 2014. 386 с.
- 11.Гнаткович О., Овчиннікова Т., Смолінська С. Фінансовий моніторинг в Україні та напрями його покращення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://surl.li/flgxyg> (дата звернення: 03.06.2025).
- 12.Горбань І. М., Скиба В. В. Сутність фінансового моніторингу в системі забезпечення економічної безпеки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія економічна. 2023. № 2. С. 21–25.
- 13.Грабовський Л.А. Протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, як складова забезпечення економічної безпеки України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності* (теорія та практика). 2018. Вип. 1–2. С. 200–205.
- 14.Гребчук О., Супрунова І. Фінансовий моніторинг як умова забезпечення державної безпеки країни: поняття, складові, етапи розвитку. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8. № 4. С. 75–83
- 15.Дропа Я., Тесля С., Піхоцька М. Розвиток системи фінансового моніторингу як складової частини формування ефективного контролю й безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Випуск 37. С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-37-5>.
- 16.Жихор О., Решетняк О., Жихор Б., Юрченко О. Державний фінансовий моніторинг в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2024. № 1(63). С. 50–55.
- 17.Забаштанський М. Ломонос І., Міхеєнко А. Система фінансово-економічної безпеки держави: міжнародний досвід. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 2 (38). С. 156–164.
- 18.Звіти про діяльність. *Державна служба фінансового моніторингу України*. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/zviti-pro-diyalnist> (дата звернення: 11.10.2024).
- 19.Коваль А. Особливості кредитування юридичних осіб. *Студентські наукові читання 2023. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського*

- конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 30 листопада 2023 р. Житомир: Поліський національний університет. 2023. с. 55-57.
- 20.Коваль. А., Сус Л. Особливості первинного фінансового моніторингу в економічному просторі держави. *Економіка та суспільство*, 2025. (74) URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/74> (дата звернення: 10.04.2025).
- 21.Корчинський І. О., Мельник С. І. Основні загрози економічній безпеці держави в сучасних умовах розвитку. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7369>.
- 22.Кузьменко О. В., Бойко А. О., Яровенко Г. М., Доценко Т. В. Сценарії реформування національної системи фінансового моніторингу. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 9–15.
- 23.Кузьмінська О., Абесінова О. Удосконалення нормативно-правового забезпечення фінансового моніторингу в Україні. *Фінанси України*. 2021. № 7. С. 108-126. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2021.07.108>.
- 24.Кульпінський С. Роль фінансової безпеки України в поглибленні інтеграційних стосунків з європейськими країнами. *Фінансова консультація*. 2020. № 5. С. 34–38.
- 25.Марушко Н. С. Фінансовий моніторинг у сфері аудиторської діяльності: аналіз практики та його роль у протидії легалізації злочинних доходів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія економічна. 2023. № 1. С. 30–38.
- 26.Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави: навч. посіб. Львів, 2020. 356 с.
- 27.Полторак А. С. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації: теорія, методологія та практика : монографія А. Миколаїв: МНАУ. 2019. С. 463 .
- 28.Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України від 06.12.2019 №

- 361-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20> (дата звернення: 11.04.2025).
29. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1702-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-18> (дата звернення: 10.01.2025).
30. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 лип. 2015 р. № 537. *Офіц. вісн. України*. 2014. № 77.
31. Прокоф'єва О. В. Розвиток банківського сектору України в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 8. С. 108-112.
32. Пушак Я., Трушкіна Н. Сутність поняття "фінансовий моніторинг" у контексті забезпечення національної безпеки. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 2 (41). С. 197-203. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2\(41\).197-203](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.2(41).197-203).
33. Середа Є. Сокирко О., Шепиленко В. Фінансовий моніторинг в системі національної безпеки України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-82>.
34. Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О. Банківська система: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 580 с.
35. Смагло О. Функціонування системи фінансового моніторингу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/341> (дата звернення: 03.06.2025).
36. Сова О., Завадська О. Місце фінансового моніторингу в системі банківського нагляду. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2020. № 1(5). С. 57–62.
37. Сус Л., Недільська Л., Сус Ю. Фінансовий моніторинг як інструмент забезпечення економічної безпеки України. *Ефективна економіка №11*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.35>.

- 38.Сус Л.В. Роль банків, як суб'єктів первинного фінансового моніторингу в економічному просторі держави. *Фінансові інструменти регіонального розвитку : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди 30-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту*, 24 жовтня 2024 р. Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 84-86.
- 39.Татьянченко О. А. Адміністративно-правові аспекти фінансового моніторингу бізнесу в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. № 86. С. 109–113.
- 40.Чомко С.Б. Роль фінансового моніторингу у забезпеченні економічної безпеки держави : кваліфікац. робота / Львівський державний університет внутрішніх справ. 60 с. URL: <https://surl.lt/ctxqbk> (дата звернення: 03.04.2025).